ROMÂNIA ȘI OSTILITATEA FAȚĂ DE RUSIA

Miruna Mădălina TRANDAFIR (IANCU), Cercetător Postdoctoral,
Universitatea „Petru-Maior" din Tîrgu Mureş

Abstract: *Undoubtedly and undeniably, for Romania, the approach adopted at various levels of relations with Russia has always comported a problematic halo because of the fact that in the Romanian imaginary the Eastern neighbor has constantly and in a recurring manner represented the main relay of negative image. With other words, for the Romanian state the responsible and corresponding approach of relations with Russia, has been permanently stigmatized by the reality of Russia's negative perception- considered to be Romania's main supplier of insecurity as well as its ancestral and hereditary enemy-. On this line, the surveys conducted in Romania after 1989 represent a more than probative evidence of the fact that among the states that the Romanian people perceived to be the most hostile, stands undeniably, the Russian Federation. The Romanian-Russian hostility is well-known and has been configured on the bases of a reality that could not ignore the memory of invasions, of conflicts, of domination exercised by the Eastern Neighbor. Moreover, the occupation of Bessarabia as well as the process of imposing the communist regime under the dictates of force in Romania, did no more than to hypertrophy Romania's traditional Russo phobia. Therefore and given the arguments previously reported, in the present paper our investigative interest will focus around the following interrogation: Why and especially since when is Romania hostile towards Russia, thus trying to confer an utmost image regarding the Russo phobia syndrome, a syndrome which is encountered often at the level of the Romanian society.*

Keywords: *hostility, Romania, The Russian Federation, Russo phobia, bilateral relations;*

Indeniabil şi indenegabil, pentru majoritatea specialiștilor avizați în domeniu şi nu numai, orizontul analitic aferent binomului actual româno-rus, nu este unul facil, cu atât mai mult cu cât implică un demers laborios pe marginea unui raport ce reflectă, de o manieră concludentă, o portretistică atipică, discontinuă și chiar sincopată, fiind calificat în

BDD-A23327 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:45 UTC)

terminologia de specialitate drept o „sumă de paradoxuri”[1] sau o „unitate a antagonismelor” [2]. Mai degrabă, fragmentat decât liniar, raportul româno-rus, s-a derulat și continuă să se deruleze și în prezent într-o formulă sinuoasă și imprecisă, puține fiind semnalele veridice de conlucrare mutuală, contrastând în mod evident, perioadele perpetue de recul și suspensie. „Dacă în multe cercuri românești există o reluctanță apriorică față de orice format de cooperare cu Rusia, pentru ruși, România este individualizată ca stat fascist, remarcându-se, în mod evident, o relație conflictuală biunivocă în plan bilateral”[3]. Prevalează, o mefiență ambivalentă, subsumată unei istorii obsesive, grevată de lumini și umbre, responsabilă de evoluția raporturilor, perpetua raportare la trecut, concurând, în mod probatoriu, la sistarea oricăror demersuri constructive antamate în plan bilateral. Integral bilanțul istoric este unul împovărător iar stadiul actual al raporturilor româno-ruse nu este unul deloc îmbucurător.

În consecinţă, dacă este adevărat că portetistica raporturilor imediate româno-ruse s-a evidenţiat printr-o dimensiune sincopată şi a relevat o cromatică a contrastelor în plan bilateral, reconfigurându-se în raport cu balastul unui trecut obsesiv, este tot atât de adevărat că dimensiunea relaţiilor politice româno-ruse a înregistrat, cu prilejul interludiului imediat, un nivel extrem de scăzut de dezvoltare, sub nivelul aspectărilor şi al potenţialului existent. Practic, dimensiunea relaţiilor politice româno-ruse a fost lipsită de pragmatism dar şi de acţiuni concrete, fiind astfel caracterizată doar de declaraţii bine intenţionate. Aşa se face practic că în plan politic a lipsit cu desăvârşire atât o comunicare intensă şi constantă, cât şi o formula clară de activizare a dialogului în registrul bilateral. În acelaşi timp nu este mai puţin semnificativ însă că în

---

[1] Constantin Hlihor, ,,România şi vecinătatea sa după încheierea Războiului Rece” In *Analele Universităţii Creştine Dimitrie Cantemir*, Seria Istorie-Serie Nouă, An1, Nr.1, 2010, p.194, http://istorie.ucdc.ro/7.%20Revista%20PDF%20files/Analele%20UCDC%20Istorie%201%202010%20Pdf%20autori/20%20Hlihor.pdf.

[2] Vezi *Conferința organizată cu prielejul împlinirii a 130 de ani de relaţii diplomatice româno-ruse. Spre fireşti şi necesare apropieri*. Pentru mai multe informaţii se poate accesa situl oficial al Consulatului României în Federaţia Rusă, Rostov pe Don, respectiv: http://rostov.mae.ro/index.php?lang=ro&id=31&s=71714.

[3] Carol Hărşan, ,,România – Rusia încotro? (IV)”, In *România Liberă*, 27 noiembrie 2007, http://www.romanialibera.ro/exclusiv-rl/documentar/romania-rusia-incotro-iv-112324.html.

BDD-A23327 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:45 UTC)

dimensiunea relaţiilor politice, de-a lungul perioadei imediate, nu au putut fi identificate proiecte de esenţă şi de anvergură, proiecte în baza cărora să fie fixate obiectivele clare şi specifice de dezvoltare a relaţiilor cu Federaţia Rusă. Complemetar, ecuaţia relaţiilor politice a fost influenţată şi de incapacitatea de a găsi acele soluţii optime şi mijloace adecvate de depăşire a aspectelor problematice consubstanţiale registrului bilateral. Într-un cuvânt, pe tronsonul istoriei imediate, fizionomia relaţiilor politice româno-ruse a fost una eminamente ,,rigidă şi blocată, cu unele momente care de altminteri au fost veritabile excepţii, deci implicit sub faldurile interludiului imediat, nici România dar nici măcar Rusia, nu au avut o miză existenţială din a-şi construi o relaţie politică funciarmente normală[4]".

Tocmai din prisma acestor realităţi şi constatări, este cât se poate de evident că folosirea metodelor clasice aferente analizei relațiilor internaționale este insuficientă pentru comprehensiunea tipului de interacțiuni care există între România și Rusia. Practic, utilizarea instrumentelor psihologiei imaginarului colectiv este imperios necesară pentru atingerea obiectivului deziderat şi propus. ,,În acest sens, sondajele de opinie realizate după 1989 indică faptul că printre statele pe care românii le percep a fi cele mai ostile, se află incontestabil, Federația Rusă. Practic, într-un sondaj realizat în luna mai a anului 1999, 46% dintre respondenți declarau că au o părere proastă și foarte proastă despre Rusia. Aceeași percepție era cuantificată și de un studiu realizat în anul 2005, Rusia fiind întrecută doar de țările arabe în ceea ce privește evaluarea negativă din partea respondenților români"[5].

În mod evident şi indiscutabil, ostilitatea româno-rusă este arhicunoscută și ,,poate fi cel mai uşor explicată prin sentimentul de insecuritate creat de marele vecin de la Est care a fost principalul inamic al statalității românești în epoca modernă"[6]. Neîndoielnic, pentru statul român Rusia a fost considerată drept principala sa sursă externă de instabilitate, percepție de altminteri formată pe fondul evenimentelor dificile și a momentelor de tensiune care au marcat istoria relațiilor dintre cele două țări. În plus, ocuparea Basarabiei dar și impunearea regimului comunist

[4] Dan Dungaciu, Gabriela Tănăsescu, *România şi Rusia după 20 de ani. Percepţii, realităţi, perspective*, Bucureşti, Institutului de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale, 2013, pp.6-7.
[5] Florin, Abraham, *Transformarea României 1989-2006.Rolul factorilor externi*, Bucureşti, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, 2006, pp.184-185.
[6] *Ibidem*, p.185.

BDD-A23327 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:45 UTC)

în România, nu au făcut altceva decât să exagereze și să hipertrofieze rusofobia românilor. În mod constant şi recurent, românii nu au putut elimina din mentalul lor ,,imaginea invaziilor, războaielor, deportărilor, execuțiilor, a dominației, culminând cu repertoriul sentimentelor naturale de reacție față de un opresor"[7] iar ostilitatea acestora la adresa Rusiei şi-a găsit un mediu prielnic de conservare dar mai ales de dezvoltare în atmosfera comunismului de tip naţionalist a lui Nicolae Ceauşescu, amprentându-i considerabil evoluţia mult după 1989.

Prin urmare, dacă este unanim recunoscut aspectul conform căruia Rusia a reprezentat pentru statul român un veritabil pol al repulsiei și implicit principalul releu al imaginii negative, întrebarea firească care s-ar impune ar fi de când există această percepție a românilor la adresa Rusiei?

În baza unor cercetări recent întreprinse momentul respectiv a fost reperat, fiind astfel vorba despre jumătatea secolului al XIX-lea și despre aportul major şi semnificativ al emigrației poloneze de la Paris. ,,Practic, tinerii moldo-valahi aflați la studii acolo îi aveau drept principali interlocutori pe polonezii emigrați după revoluția eșuată de la 1830, grupați în jurul lui Adam Czartoryski. Atunci, s-a produs un transfer de imagine negativă a Rusiei, dinspre emigranții polonezi spre cei moldo-valahi"[8]. Cu alte cuvinte, în acel moment a avut loc un export de imagine şi implicit de percepţie negativă dinspre polonezii care aveau suficiente motive să manifeste aversiune la adreasa Rusiei (ţinând cont de faptul că aceasta fusese în repetate rânduri partizana procesului de secesiune al Poloniei dar şi artizana anexării sale precum şi a reprimării într-o manieră violentă a revoluţiei poloneze de la 1830), spre tinerii moldo-valahi aflaţi la studii acolo.

Cu toate acestea însă, ,,memoria tinerilor moldo-vahali trebuie să fi conținut și elemente pozitive: prima Constituție - Regulamentele Organice, începuturile modernizării reale a principatelor, fondarea instituțiilor moderne, lucrări de sistematizare a orașelor, presa tipărită și altele şi pe cale de consecinţă, rușii ar fi trebuit să aibă o imagine mai

[7] Iulian Chifu, ,,Lungul drum de la dialog la cooperare", In *Occasional Papers*, Casa Nato, nr 2, 2003, pp 27-28.

[8] Vezi informaţii suplimentare în articolul ,,Rusia e mai complicată …"-dialog cu Armand Goşu, In *Dilema Veche*, http://dilemaveche.ro/sectiune/tilc-show/articol/rusia-e-mai-complicata-dialog-armand-gosu#.

BDD-A23327 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:45 UTC)

degrabă pozitivă la noi și multă vreme au și avut”[9]. A survenit însă, ,,anexarea unei jumătăți de Moldovă, care se suprapunea peste abuzurile repetatelor episoade de ocupație militară țaristă, şi, mai ales, faptul că intelectualitatea moldo-vahală a preluat imaginea negativă a Rusiei de la polonezi, care imagine mai tîrziu a trecut în manualele de istorie, odată cu reformele lui Cuza iar din acel moment, generații întregi au rămas cu această imagine”[10]. Mult mai târziu, peste această imagine deja cristalizată şi configurată s-a suprapus imaginea confiscării tezaurului românesc depus spre păstrare la Moscova, cea a raptului teritorial din 1940, dar și cea a impunerii regimului comunist, toate aceste elemente augmentând anti-rusismul și implicit rusofobia românilor.

Și astfel dacă este unanim recunoscut aspectul conform căruia Rusia s-a constituit în punctul simbolic negativ al relației României cu vecinii săi estici în urma unui import de imagine negativă de la polonezii emigraţi la Paris, este tot atât de adevărat că viziunea Rusiei ca inamic aprioric al statului român are ca și resort fundamental, bagajul istoric și implicit canalizarea obsesivă asupra trecutului, e drept dureros, si nu asupra prezentului si, mai ales, a viitorului. Astfel, în sindromul morbului cu Rusia aportul semnificativ îl joacă decorul istoric eminamente problematic al raporturilor bilaterale, respectiv dimensiunea unui contencios istoric secular (problema Basarabiei, chestiunea tezaurului încredințat spre păstrare Rusiei țariste în timpul primului Război Mondial, problema delimitării platoului continental), -contencios care de altminteri a adiționat după 1989, un evantai suplimentar de aspecte fierbinți (chestiunea denunțării pactului Ribbentrop-Molotov, dosarul transnistrean, problematica regiunii Mării Negre, amplasarea de baze militare americane pe teritoriul statului român, şi mai nou criza din Ucraina).

Prin urmare şi în atarii condiţii, dacă este perfect valabil aspectul conform căruia România judecă Rusia din unghiul de percepție al unui lanț de prejudecăți, prejudecăți formate în mare parte datorită atenției deosebite și considerabile atribuite atât bagajului istoric problematic cât şi trecutului obsesiv este tot atât de adevărat totuși că ,,percepția românilor despre ruși este dual: sunt antipatizați deoarece au fost principalul furnizor de insecuritate colectivă și individuală, dar pe de

[9] *Ibidem*.

[10] *Ibidem*.

BDD-A23327 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:45 UTC)

altă parte, românii sunt tentați să recunoască o mare parte din valorile națiunii ruse, în primul rând calitatea producțiilor sale culturale tradiționale (literatura rusă din secolul al XIX-lea)"[11]. De aici rezultă faptul că există mai multe nivele de reprezentare și de percepție a Rusiei și implicit o diferențiere clară şi netă între Rusia, respectiv autoritățile ruse și cetețenii ruși. În general, Rusia ca și actor statal și autoritățile ruse alcătuiesc un nucleu mai degrabă profund negativ în mentalul colectiv al românilor în timp ce cetățenii ruși sunt percepuți fundamental pozitiv.

În concluzie se poate afirma faptul ,,că în România, Rusia a fost foarte slab și în general negativ percepută în ultimii 20 de ani, deşi rusofobia nu poate fi considerată nicidecum un fenomen adânc înrădăcinat la nivelul societăţii româneşti"[12], ci mai degrabă unul preluat, importat şi adoptat. În pofida acestui lucru, totuşi sondajele de opinie realizate în România după 1989, reprezintă o dovadă mai mult decât probatorie a faptului că românii consideră Rusia drept cel mai inamical stat. Aceeași percepție este împărtășită și de unii politicieni români care au convingerea că există un pericol permanent ce emană de la Vecinul de la Răsărit.

Cu toate acestea însă, a vedea în Rusia un inamic în mod aprioric este foarte defectuos şi contraproductiv pentru statul român. În definitiv, o relație pragmatică între România și Federația Rusă este imperios necesară. Totuși, cristalizarea unui asemenea obiectiv se poate materializa numai printr-o nevoie de depăşire a temerilor, anxietăţilor, preconcepţiilor şi prejudecăţilor exercitate la adresa Rusiei. Prejudecăţile sunt legate în mare parte, de neîncrederea în Rusia, asociată, în continuare prin prisma spectrului consolidat în trecut, un trecut care a imprimat în mentalul colectiv românesc răni profunde şi adânci. Nu împrejurările controversate, conflictele sau confruntările au creat acest context, ci alianţele dezamăgitoare, momentele când slăbiciunile și vulnerabilitățile au fost exploatate neloial.

Într-o asemenea optică, relațiile cu Rusia impun o abordare în mod responsabil, pe teza unei concepții moderne, proiectată în viitor, debarasată de orice accente populiste, idei preconcepute, menită să asigure promovarea, în egală măsură, a intereselor celor două popoare și țări. Dintr-o paletă variată de raţionamente pivotale, de ordin economic,

[11] Florin Abraham, *op.cit*., p.185.

[12] Vezi pe larg articolul ,,Rusofobia nu poate fi considerată nicidecum un fenomen adânc înrădăcinat", In *Anonimus*, 12.11.2014, http://anonimus.ro/index.php/interviuri/903-rusofobia-nu-poate-fi-considerata-nicidecum-un-fenomen-adanc-inradacinat.

BDD-A23327 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:45 UTC)

politic, cultural, ştiinţific, de securitate, statul roman, nu îşi mai poate permite luxul de a gestiona relaţiile cu Moscova într-o optică maniheistă, conjuncturală şi funciarmente privată de conţinut. Astfel, atât la nivelul decidenţilor politici români cât şi la nivelul întregii societăţi, trebuie să se lucreze considerabil pe marginea eliminării acelor canoane perceptuale prestabilite, eminamente redundante şi perimate, deci implicit să se acţioneze în jurul anihilării definitive a microbului cu Rusia, iar acest lucru se poate realiza numai printr-o abordare psihologică, culturologică şi prin intermediul unei specificităţi politice ambivalente. O posibilă soluţie ar consta în reconstrucția unor legături şi pârghii politice, economice şi culturale în spaţiul public, cât și în inițiativa lansării unui dialog de substanță şi a promovării unei cooperări cât mai specializate în diverse domenii de interes comun.

Bibliografie

1.Literatură de specialitate:

- Abraham, Florin, *Transformarea Românei 1989-2006.Rolul factorilor externi*, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, 2006;
- Dungaciu, Dan, Tănăsescu, Gabriela, *România şi Rusia după 20 de ani. Percepţii, realităţi, perspective*, Institutului de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale, Bucureşti, 2013.

2.Studii şi articole:

- Chifu, Iulian, ,,Lungul drum de la dialog la cooperare", In *Occasional Papers*, Casa Nato, nr 2, 2003;
- Hărşan, Carol, ,,România – Rusia încotro? (IV)", In România Liberă, 27 noiembrie 2007, http://www.romanialibera.ro/exclusiv-rl/documentar/romania-rusia-incotro-iv-112324.html;
- Hlihor, Constantin, ,,România şi vecinătatea sa după încheierea Războiului Rece" In *Analele Universităţii Creştine Dimitrie Cantemir*, Seria Istorie-Serie Nouă, An1, Nr.1, 2010, http://istorie.ucdc.ro/7.%20Revista%20PDF%20files/Analele%20UCDC%20Istorie%201%202010%20Pdf%20autori/20%20Hlihor.pdf.

3. Site-uri internet:

- http://rostov.mae.ro/index.php?lang=ro&id=31&s=71714;

BDD-A23327 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:45 UTC)

- http://dilemaveche.ro/sectiune/tilc-show/articol/rusia-e-mai-complicata-dialog-armand-gosu#;
- http://anonimus.ro/index.php/interviuri/903-rusofobia-nu-poate-fi-considerata-nicidecum-un-fenomen-adanc-inradacinat.

Finanţarea pentru publicarea acestei lucrări s-a realizat de către Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane prin proiectul „Sistem integrat de îmbunătăţire a calităţii cercetării doctorale şi postdoctorale din România şi de promovare a rolului ştiinţei în societate”: POSDRU/159/1.5/S/133652.

BDD-A23327 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:45 UTC)